

Balázs Gábor: Az engedelmesség értéke és nehézségei

Misna szombati törvényeiben:

nem szabad az imához közeli időpontban bizonyos tevékenységeket végezni (pl.: étkezés)

-milyen típusú ima?

-technikai kérdés: mit jelent elkezdni az étkezést?

1. szöveg- Babilóniai Talmud, Sábát 9b

Mikortól kezdődik az étkezés? Ráv (Babilóniában tanított izraeli diákokat) szerint: Amikortól kezdet mos. Rabbi Chániná (Babilóniában tanított izraeli diákokat) szerint: amikortól megoldja az övét.

Babilóniában derékban szorosan megkötözött ruhadarabot viseltek amit étkezés előtt le kellett oldozni, innen a babilóniai szokás, ezért nincs közöttük ellentét, szokásbeli különbözőségről szól.

Nincs köztük vita, R. Chánina Babilóniáról beszél, Ráv pedig Izraelről.

Ábájé azt mondta: a babilóniaikra vonatkozó vélemény azt az álláspontot követi, hogy az esti ima nem kötelező jellegű, ezért nem követeltek tőle erőfeszítést....Ráv Sését azt vetette ellene: Az öv újrakötése nem erőfeszítés.

Esti ima státusza: a főima nem kerül ismétlésre. Miért? Mert nincs Szentély, és a Szentélybe vitt áldozatokat váltja ki az ima. Az esti ima nem volt kötelező, ám szokássá vált, de továbbra is státuszbeli különbség áll fenn.

Erőfeszítés –e a kötél újrakötése?

2. szöveg - Babilóniai Talmud, Kidusin 31a

R. Judá azt mondta: Smuel mondta, hogy megkérdezték R. Eliézert meddig terjed az apa és az anya tiszteletének kötelessége. Azt felelte: Menjetek nézzétek meg, hogy egy Dmá ben Nátiná nevű nem-zsidó hogy cselekedet Áskelonban. A bölcsek 600.000-ért akartak tőle drága követ vásárolni az efodhoz (kohén ruházatának melldísz), ... de a kamra kulcsa az apja párnája alatt volt és nem okozott neki kellemetlenséget. A következő évben a Szent- áldassék - megfizette jutalmát, mert egy vörös tehén (a halott érintése miatti tisztátalanságban van szerepe-> vörös tehén feláldozása égetve-> halott tehén poraival meghintés tisztátalanságot feoldja) született a csordájában. Izrael

bölcssei elmentek hozzá, ő pedig azt mondta neki: Tudom, hogy a világ összes pénzét nekem adnátok, de én nem kérhetek tőletek többet, mint amit apám tisztelete miatt vesztettem. R. Chániná azt mondta: Ha akinek nincs is megparancsolva mégis így cselekszik, akkor mennyivel inkább így kell tennie, annak, ki erre parancsot kapott: Nagyobb aki a parancsra cselekszik, mint aki parancs nélkül. (látszólagos ellentmondás!)

3. szöveg – Ráv Judá Árje Leib: Szfát emet 3.

(a guri haszidok vezetője, Lengyelországban élt, 1847-1905)

Minden parancsolat megcselekedésekor annak kell az intenciónak lenni, hogyan az ember magára vegye az égi igát,... hiszen a parancsolatok elrendelésének indoka, csak az Örökkévaló számára fontos, aki ezek miatt rendelte el, de megcselekedni csak azért kell, mert Isten parancsolta.

„az ember magára vegye az égi igát „, belső szándék->az Örökkévaló szándéka legyen

mi számít nagyobbaknak?

- jobb cselekedet (nagyobb erőfeszítést igényel) vagy
- jobb személy (a személyisége szempontjából)

példák: disznóhúsevés – gyilkosság

míg az első erkölcsileg semleges a második erkölcsileg negatív

A Szfát emet az az erkölcsileg semleges döntésekről (első példa) szól. Vallási értéke a parancsnak akkor van, ha az Örökkévaló rendelte el.

Minden micva egy kategóriába sorolható?

JOGI MONIZMUS vs. JOGI PLURALIZMUS.

4. szöveg

Maimonidész: Smoná prákim

Azon cselekedetek amelyeket a filozófusok rossznak neveztek, olyanok, hogy aki nem vágyik rájuk, az magasabb szinten áll, mint aki szeretné elkövetni azokat, de legyőzi ezt az ösztönét. Ezekről minden ember tudja, hogy rossz dolgok, mint például a vérrontás, lopás, etc... Ezekről a parancsolatokról mondták bölcseink, hogy akkor is meg kellene írni, ha nem lennének megírva. Kétségtelen, hogy az a lélek, amely ezek egyikére vágyakozik és sóvárog, az sérült lélek, és az emelkedett lélek ezek egyikére sem vágyik, és nem sajnálja, hogy nem teszi meg ezeket.

A törvények írásba foglalásának fontosságáról.

A zsidó pszichológia alapjai megfogalmazódnak.

5.szöveg – Maimonidész: A tévelygők útmutatója 3:17

Több helyen világossá tették, hogy az Ő törvényei szerint, amikor valaki becsületes és egyenes cselekedetet hajt végre még ha erre nem is kapott utasítást egy prófétától, akkor is jutalmat kap érte, viszont ha valaki rosszat tesz- noha nem próféta tiltotta meg neki, mégis büntetést kap érte, hiszen a józan ész tiltja meg számára az ilyen cselekedeteket, amelyek az igazságtalanság és az erőszak tettei. És azt mondták: a Szent- áldassék- semelyik teremtményétől nem tagadja meg érdemei jutalmát. És azt is mondták: Nagyobb aki parancsra cselekszik, mint aki parancs nélkül. Ezt pedig úgy értelmezték, hogy noha nem kapott parancsot, mégis jutalmat kap.

Maimonidész áthelyezi a hangsúlyokat →jutalom bekerül a képbe!

autonóm cselekedet (melynek belső indítatása van- nincs erőfeszítés) <-> parancs (lehet, nincsen belső indítatás, erőfeszítést kell tenni! ezért ér többet Miamonidész szerint a cselekedet.

6. szöveg – Rábinu Niszim (ben Reuven) MiGenorat: Drásot

(14. századi Spanyolországban élt egyik kiemelkedően fontos Talmud tudós, általában RÁN-ként említik)

Közismert, hogy minnél nagyobb a kellemetlenség az istenszolgálat közben, annál nagyobb az érte járó jutalom.... , hiszen tudott, hogy aki parancs nélkül cselekszik, azt nem fogja megtámadni ösztöne, hogy ne tegye meg azt a dolgot, hiszen nincs számára megparancsolva, úgy mint ahogy azt megtámadja, akinek meg van parancsolva.

cselekedet -> kötelező válik -> kellemetlenné válik = így válik az öv megkötése is erőfeszítéssé, amint parancsolattá válik valami, fellázad ellene a rosszra hajtó ösztön.

Az ima így válik előbbre valóvá, mint az étkezés, az ima = parancs. Az engedelmesség, amivel alávetjük magunkat a parancsok megcselekedésére nagyobb értékű, mint az erőfeszítés nélküli, belső szándék által vezérelt cselekedetek.